

Lasteaiaeliste ja I kooliastme laste finantskirjaoskuse edendamise võimalused

Helen Tammepuu lõputööst “Lasteaiaeliste ja I kooliastme laste finantskirjaoskuse edendamise võimalused lapsevanematele” (EEK Mainor, 2024)

Tabelis on ülevaatlik info finantsteadmiste, -käitumise ja -hoiakute kohta, eakohased viisid laste finantskirjaoskuse edendamiseks, kasulikud abimaterjalid, allikad ja teave laste finantskirjaoskuse arenemist toetavate pangatoodete ja -teenuste kohta.

1. Finantsteadmised – ülevaade teemadest ja praktilistest tegevustest, mida võiks käsitleda lasteaiaeliste ja I kooliastme lastega.
2. Finantskäitumine ja -hoiakud – millele tuleks tähelepanu pöörata ning millised tegurid toetavad positiivse finantskäitumise ja hoiakute kujunemist.
3. Laste finantskirjaoskuse edendamise viisid – tõhusad igapäevased meetodid, mis toetavad laste loomulikku uudishimu ja aitavad siduda teoreetilisi teadmisi igapäevaeluga.
4. Vanusele sobivad materjalid ja kasulikud allikad, kust täiskasvanud saavad teadmisi, mida lastega jagada.
5. Ülevaade pangatoodetest ja -teenustest, mida lapsed saavad kasutada ning mis toetavad finantskirjaoskuse eakohast arendamist.

FINANTSTEADMISED

Raha olemus	Raha kasutamise viisid
<ul style="list-style-type: none">• Rahatähed ja rahaühikud• Raha kui vahetusvahend, millega saab osta ja müüa kaupu ja teenuseid	<ul style="list-style-type: none">• Pere kulutuste liigid ja suurusjärgud• Toodete ja teenuste hindade võrdlemine
Raha teenimise viisid	Raha kasutamise oskused
<ul style="list-style-type: none">• Rahateenimise erinevad võimalused• Erinevad ametid• Kasumi olemus	<ul style="list-style-type: none">• Pangakaardi kasutamine• Sularaha kasutamine
Turvalisus	Taskuraha
<ul style="list-style-type: none">• Turvalisuse põhimõtted – sularaha, digitaalne raha, internetiostud• PIN-kood• Limiidid ja piirangud	<ul style="list-style-type: none">• Taskuraha andmise põhimõtted• Taskuraha kasutusviisid• Taskurahaga kaasnevad vastutus ja kohustused
Annetamine	Raha kogumine, kasvatamine
<ul style="list-style-type: none">• Heategevuse olemus	<ul style="list-style-type: none">• Säästmise põhimõtted• Kogumise võimalused – hoiupörsas, hoius, kasvukonto• Investeerimine
FINANTSKÄITUMINE JA FINANTSHOIAKUD	
Eeskuj	Harjumuste kujundamine
<ul style="list-style-type: none">• Eeskuj näitamine• Kaasamine• Huvi märkamine	<ul style="list-style-type: none">• Rahaga kaasnevad vastutus ja kohustused• Säästmise harjumuse tekitamine• Mõtestatud rahakasutamine
Eksimine	Finantskäitumine koos eakaaslastega
<ul style="list-style-type: none">• Raha kulutamise tagajärjed• Eksimine kui kogemus	<ul style="list-style-type: none">• Kulutamise võimalused• Piiride kehtestamine• Laenamise riskid ja põhimõtted
Vastutus	Kaasamine
<ul style="list-style-type: none">• Eakohase vastutuse andmine• Õppimine läbi kogemuste	<ul style="list-style-type: none">• Lapse kaasamine igapäevastes tegevustes ja kaasnev arutelu

Eesmärgid	Unistused
<ul style="list-style-type: none"> • Lühiajalised eesmärgid • Pikaajalised eesmärgid • Heategemine • Tasakaalu leidmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Võimalus unistada • Võimalused unistuste täitmiseks – kogumine, koos lapsevanemaga kogumine

VIISID LASTE FINANTSKIRJAOSKUSE EDENDAMISEKS

Mängimine	<ul style="list-style-type: none"> • Rollimängud • Lauamängud • Digitaalsed mängud
Kaasamine	<ul style="list-style-type: none"> • Lapse kaasamine erinevatesse rahalistesse tegevustesse – arvete maksmine, toidueelarve tegemine, koolilaaial kulude ja tulude arvutamine, uue kodumasina valimine
Avatud arutelu	<ul style="list-style-type: none"> • Kodus rahaasjadest rääkimine • Kust raha tuleb perre? • Millele raha kulub? • Mille jaoks kogutakse?

KASULIKUD MATERJALID

Raamatud	<p>“Tom õpib rahamängu” R. Tuttelberg</p> <p>“Minu esimene raha” L. Klein</p> <p>“Minu esimene äri” E. Ehasoo</p> <p>“Koer nimega Money” B. Schäfer</p>
Mängud	<p>Ettevõtlusküla õppemäng “Minu raha”</p> <p>Lauamäng “Rahatarkuse kompass”</p> <p>Monopoly, Monopoly Jr</p> <p>Superfarmer</p> <p>Digitaalsed mängud</p>
Rahatarkuse õppematerjalid vanuseastmete kaupa	<p>https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahatarkus/abiks-opetajale</p>

KASULIKUD ALLIKAD

- Pankade blogid
- Pankade infokirjad
- Sotsiaalmeedia grupid, nagu Kogumispäevik, ka Naisinvestorite klubi, Finantsvabadus
- Podcastid
- Rahatarkuse seminarid ja perepäevad

PANGATOOTED JA -TEENUSED

Igapäevane raha kasutamine	<ul style="list-style-type: none">• Konto alates sünnist• Võimalus avada mitu kontot• Pangakaart alates 6. eluaastast
Mobiilirakendus	<ul style="list-style-type: none">• PIN-koodi meeldetuletus• Rahaasjade jälgimine
Kogumine, investeerimine	<ul style="list-style-type: none">• Raha kogumise rakendused - Rahasahtel, Rahakoguja• Hoius• Investeerimine